

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра політології та публічного управління

**ВСЕУКРАЇНСЬКІ
ПОЛІТОЛОГІЧНІ ЧИТАННЯ
ІМЕНІ ПРОФЕСОРА
БОГДАНА ЯРОША**

Збірник наукових та навчально-методичних праць

Випуск 13

Луцьк
Вежа-Друк
2024

УДК 32(082)+32(477)(082)
П 50

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 6 від 30 квітня 2024 р.)*

Редколегія випуску

Борейко Ю. Г. – д. філософ. н., професор кафедри політології та публічного управління ВНУ імені Лесі Українки;
Бортніков В. І. – д. політ. н., професор кафедри політології та публічного управління ВНУ імені Лесі Українки (голова);
Бусленко В. В. – д. політ. н., професор кафедри політології та публічного управління ВНУ імені Лесі Українки;
Ярош Я. Б. – д. політ. н., професор, декан факультету історії, політології та національної безпеки ВНУ імені Лесі Українки.

П 50 **Всеукраїнські політологічні читання імені професора Богдана Яроша** : зб. наук. та навч.-метод. пр. / за заг. ред. В. І. Бортнікова, Я. Б. Яроша. – Луцьк : Вежа-Друк, 2024. – Вип. 13. – 188 с.

У збірнику наукових та навчально-методичних праць розглядаються актуальні проблеми історії, теорії та практики державотворення в Україні й світі, питання розвитку політичних інститутів та процесів, місцевого самоврядування, громадянського суспільства, національної безпеки.

Для викладачів, аспірантів, студентів, посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських діячів.

Адреса редколегії: Україна, 43025, м. Луцьк, вул. Шопена, 24, факультет історії, політології та національної безпеки, кафедра політології та публічного управління, каб. 109. Тел.: (0332) 24-41-25.

E-mail: politdu.snu@gmail.com

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

УДК 32(082)+32(477)(082)

© Гончарова В. О. (обкладинка), 2024
© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2024

Літковець Т.

Демографічна криза в Україні як загроза національній безпеці 66

Любчук В.

Візуалізація образу війни в Інтернет-просторі: соціологічний аналіз..... 74

Нинюк І.

Фактори впливу на розвиток професіоналізму державних службовців..... 79

Нинюк М.

Реформа публічної служби: досвід європейських країн 83

Опейда Л., Опейда А.

Світоглядно-філософське консультування як потреба сучасного суспільства ...87

Панишко Г.

Політичні системи та політичні режими (матеріали до лекції)..... 90

Пахолок В.

Фактор України в глобальних політико-безпекових ризиках: за рубрикою журналу Time «Топ-10 глобальних ризиків» 101

Петрович В.

Функціонування систем електронного документообігу в органах державної влади 105

Розік М., Розік Н.

Комунікаційні моделі побудови PR кампаній в реалізації державної інформаційної політики 111

Семенов А.

Смислоутворення індивідуальності в соціальній етиці XV – на початку XVI століть: громадянський гуманізм Відродження..... 115

Чернат В.

Методика вивчення суспільно-політичного розвитку Болгарії X–XIII ст. в шкільних курсах історії 121

Ярош Я.

Стан дослідженості політичних партій в Україні 126

ПРАЦІ АСПІРАНТІВ

Гупало Ю.

Адміністративно-правовий статус місцевих державних адміністрацій в умовах воєнного стану..... 132

7. Ситніков О.В. Реформування публічної служби в Україні. *Кваліфікаційна робота*. 2022. С. 25–43.
8. Селіванов С. В. Система розвитку професіоналізму державної служби Французької Республіки. Перспективи впровадження в Україні. *New impulses for the development of public administration and e-government: research issues*. 2021.

Л. Опейда – кандидат філософських наук,
доцент кафедри політології та публічного
управління ВНУ імені Лесі Українки

А. Опейда – студент факультету
історії, політології та національної безпеки
ВНУ імені Лесі Українки

Світоглядно-філософське консультування як потреба сучасного суспільства

Актуальність теми полягає в тому, що сучасний глобально-нестабільний світ вимагає від сучасної людини полісутнісного розуміння-прояснення, яке здатне призвести до впорядкування, хоча б часткового, як індивідуально-особистісного життя зокрема, так і буття соціуму загалом. На шляху до такого розуміння-усвідомлення знадобиться філософський підхід із його можливістю осягнути глибини загальнолюдського. Останнє неабияк актуалізується в сучасних умовах, і особливо в ситуації російсько-української війни, яка не тільки про територію, а й про загальнолюдські цінності.

У таких умовах на передній план виходить практичний аспект сучасної філософії. Більше того, практична філософія сьогодні здатна допомогти сучасній людині вийти за межі граничних ситуацій, означених як глибинна криза (політична, економічна, екологічна), і таким чином віднайти втрачені смисли, а отже – втрачену цілісність людського буття.

Варто зазначити, що нині багато науковців говорять про проблему ментального здоров'я, при цьому застосовуючи, як правило, психологічний підхід. На нашу думку, дана проблема виходить за межі

озвученого підходу і вимагає ґрунтовнішого філософсько-світоглядного прояснення.

Таке прояснення, чи то пояснення, з необхідністю можуть надавати філософи-консультанти, які вивчали та вивчають «Практичну філософію» і не тільки. Тут йдеться про те, що так само як існують різноманітні психологічні, соціологічні, юридичні служби і та ін., повинні відкриватися філософські консультаційні центри, або центри практичної філософії. Мета останніх – організація служби філософського консультування-співбесіди, де нагальними темами будуть питання смислу життя та сенсу людського буття (особливо актуально на тлі теперішньої війни); проблеми самоідентифікації та самоактуалізації; відновлення втраченої цілісності (через «з-цілення» та «цілющість»); відчуття щастя й оптимізму; свободи та відповідальності і та ін.

Власне, така практична філософія здатна здійснювати безпосередньо позитивний вплив на життя людей, в тому числі, через філософські тексти і розмови, через живе спілкування філософів із людьми.

Таким чином, основне завдання нашого дослідження – обґрунтування та показ можливостей створення філософських консультативних центрів, котрі, надаючи відповідні послуги, в основному керуватимуться надбаннями практичної філософії, при чому в сучасній її версії.

На нашу думку, доцільним тут буде звернутися до витоків поняття практичної філософії, що пов'язані з іменем Еммануїла Канта, 300-річчя від дня народження якого ми відзначатимемо у квітні цього року.

Так, І. Кант вважав, що практичним є все, що можливо завдяки свободі. Більше того, завдяки свободі практично-моральне здійснення особистістю себе не залежить від умовної повноти знань про світ. Отож, практичний розум для нього є пріоритетним над теоретичним, і саме завдяки автономній позиції особи. Більше того, «без морально-практичної інтенції (спрямованості) розуму, що керується апіорною формою свободи, втрачає сенс уся самодіяльність, спонтанність раціонального начала в людині взагалі»[1].

Іншими словами, «моральна практичність розуму, що апіорно ґрунтується на свободі, є вихідною, базовою для його діяльності, вона невіддільна від спонтанності розуму в цілому. Отже, без свободи *спонтанність розуму*, його діяльність і активність втрачають усякий смисл» [1].

Варто зазначити, що після І. Канта практична філософія дещо модернізувалася. Тепер вона не вичерпується етикою, хоча остання посідає особливе місце в її дисциплінарному полі.

Останнім часом посилюється увага до етики Аристотеля, її метафізичних основ, де знаходиться місце і політиці, і моралі, і економіці. Так, П. Козловські ставить питання про необхідність «етичної економії».

Загалом, дисциплінарне коло практичної філософії нині охоплює, крім етики, філософію економіки, соціальну філософію, політичну філософію та філософію права, філософію екології, філософію релігії і та ін. До того, воно залишається завжди відкритим.

Без сумніву, на особливу увагу заслуговує взаємозв'язок практичної філософії з онтологією та філософською антропологією. Показовою в цьому плані є назва праці одного з сучасних філософів Т. Ренча – «Конституція моральності. Трансцендентальна антропологія і практична філософія» [2].

Отже, послуговуючись знаннями з вище означених напрямів і не тільки, філософ-практик може надавати послуги з цілого ряду питань, у тому числі й питань ментального здоров'я. Так, вказуючи на грані людського і, водночас, моделюючи виходи на межі, що залежать від ментальних зусиль-здатностей окремої людини до трансцендування, з'являються нові можливості ціннісного сходження до цілі-цілісності, яку репрезентує людяність, що наповнена смислом.

Очевидно, що сучасне суспільство, яке усвідомлює свій стан динамічної практичності, потребує певних критеріїв розумності, бо саме вони визначають факт практичності розуму. «Сучасна практична філософія відкриває очі на багатомірний світ практики, де особистість має утримувати свою практичну самість, починаючи від інтерекзистенціальних ситуацій спілкування до інституалізованих акцій солідарності в політиці чи формування нових правил поведінки в економіці та ін.» [1]. Саме через консультативні філософсько-світоглядні центри, в духовно розгубленому суспільстві, здатна проявитися сучасна версія практичної філософії, що поціновує дію, яка сповнена віри.

Список використаних джерел

1. Предмет і перспективи практичної філософії. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/philosophy/13268/> (дата звернення: 02.04.2024).
2. Ренч Т. Конституція моральності. Трансцендентальна антропологія і практична філософія / пер. з нім. В. Приходька. Київ: Дух і літера, 2010. 348 с.